

DOVANŲ POLITIKA ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE

TURINYS

Preambulė	3
Kas yra dovana	4
Kuo dovana skiriasi nuo kyšio	5
Dovanų priėmimo švietimo įstaigose reglamentavimas	6
Dovanų politikos reikšmė	8
Dovanų politikos turinys švietimo įstaigose	9
Geroji donanų politikos taikymo praktika švietimo įstaigose	12
Dovanų priėmimo / nepriėmimo reglamentavimas Lietuvos Respublikos teisės aktuose	13
Praktinių situacijų pavyzdžiai (1 priedas)	
Dovanų politikos rekomendacinės gairės (2 priedas)	
Kontaktai konsultuotis dovanų politikos klausimais su Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Organizacijos vystymo skyriaus darbuotojais	

PREAMBULĖ

Dovanų politikos klausimai švietimo įstaigoje – aktuali ir jautri šių dienų tema, aptariama tiek viešosios komunikacijos priemonėse, tiek pačių mokinių, jų tėvų, mokytojų bei kitų švietimo įstaigų bendruomenės narių. Kalbant šia tema paliečiami net tik švietimo įstaigos bendruomenės narių etikos ir elgesio normų klausimai, bet ir veiklos skaidrumo bei korupcijai atsparios aplinkos tobulinimo aspektai. Skaidri, sąžininga, atvira švietimo įstaigos veikla yra vienas svarbiausių jos reputacijos elementų.

Šis leidinys „Dovanų politika švietimo įstaigose“ (toliau – Dovanų politika) skirtas suteikti švietimo įstaigų [1] vadovams, pedagogams [2] ir kitiems švietimo įstaigų darbuotojams bei bendruomenių nariams žinių apie Lietuvos Respublikos norminiuose teisės aktuose nustatytą dovanų teikimo ir gavimo švietimo įstaigų vadovams, pedagogams ir kitiems darbuotojams reglamentavimą, pateikti rekomendacijas ir gerosios praktikos pavyzdžių dėl dovanų politikos švietimo įstaigose.

Dėkojame Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos Atitikties skyriaus ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Saugumo skyriaus vadovams ir darbuotojams, konsultavusiems dovanų politikos klausimais, rengiant Dovanų politikos projektą.

[1] Švietimo įstaiga šioje Dovanų politikoje suprantama taip, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme.

[2] Pedagogas šioje Dovanų politikoje suprantamas kaip asmuo, einantis pareigas, įrašytas į Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. ĮSAK-1407, [prieiga internete](#).

KAS YRA DOVANA?

Dovana yra bet koks vertę turintis dalykas (daiktas, suteiktos paslaugos, nauda dėl išskirtinės nuolaidos ar skolinimo, transporto ir kitokios paslaugos, pramogos, pakvietimai į renginius, atlikti darbai ir pan.), įteikiamas neatlygintinai. Švietimo įstaigose dovanos dažniausiai teikiamos pagal tradicijas, pagal protokolą, taip pat kaip pripažinimo, pagarbos, dėkingumo ženklas su profesinėmis šventėmis susijusiomis progomis. Nors dovanos dažniausiai teikiamos nesitikint mainais už tai gauti kokį nors atlygį, tačiau, priklausomai nuo dovanos vertės, nuo to, kam, kokiomis aplinkybėmis, kaip dažnai, koku tikslu ar už ką (už atitinkamus sprendimus) ji teikiama, dovana gali būti vertinama ir kaip neteisėta nauda arba kyšis. Jei teikiant dovaną daroma prielaida, kad apdovanotasis turi kažką už tai atlikti ar neatlikti, arba kai dovana teikiama jau už atliktus tam tikrus veiksmus, tai yra ne dovanojimas, o neteisėta, nusikalstama veika. Tuomet dovana tampa kyšiu: tas, kuris teikia tokią „dovaną“, atlieka papirkimo veiksmus, tas, kuris priima, – kyšininkauja.

Svarbu paminėti, kad priimant dovanas asmeninėje aplinkoje (t. y. kai dovanojimo situacija niekaip nesusijusi su darbinėmis funkcijomis, turimu statusu, pareigomis ar priimamais sprendimais) teisinio reguliavimo nėra. Bet jei dovanos priimamos, teikiamos dėl atliekamų tarnybinių funkcijų, galioja profesinės etikos, įstaigos darbo tvarkos ir kituose teisės aktuose (įstatymuose) numatytos taisyklės.

Dovanų priėmimo ar atsisakymo našta yra perkelta priimančiajam, t. y. nuo jo elgesio ir žinojimo priklauso, ar elgiamasi teisėtai, ar gresia drausminė, administracinė, o galbūt baudžiamoji (jei elgiamasi piktavališkai) atsakomybė. Dovanas teikiančiajam neteisėtai galima tik baudžiamoji atsakomybė, jei yra nusikaltimo (papirkimo) požymių.

Svarbu nepainioti ir atskirti dovanų priėmimą nuo valstybinių apdovanojimų, skatinimų, įvertinimų (medaliai, prizai, premijos ir pan.), švietimo įstaigos kolegų pagerbimo už ilgametį darbą, išleistuvių į pensiją ir pan., nes tokiems atvejams galioja individualūs teisės aktai (dekretai, įsakymai ir pan.), kuriuose nurodoma kam, už ką ir kas dovanojama, o tokių dovanų papildomai deklaruoti nereikia.

Taip pat svarbu suprasti, kad šios dovanų nuostatos negalioja, jei dovanos teikiamos ne švietimo įstaigos darbuotojui, bet pačiai švietimo įstaigai, kaip juridiniam asmeniui. Priklausomai nuo vertės ir kitų aplinkybių, tokios dovanos (kaip turtas) vadovo ar atsakingo asmens sprendimu gali būti įtraukiamos į vidinę švietimo įstaigos apskaitą (jei maisto produktai – gali būti suvartojamos bendrai viso ar dalies kolektyvo ir pan.).

Švenčiant tradicines šventes, ugdant supratimą apie tradicijas ir tai siejant su ugdymu (pvz., šv. Kalėdos, šv. Velykos), galima bendrai tarpusavyje keistis dovanėlėmis tiek pedagogui, tiek auklėtiniais, kartu vaišintis ir paminėti šventę. Svarbu, kad tai nebūtų individualus, išskirtinis pedagogo sveikinimas ar priverstinis pinigų rinkimas, kadangi ne visi auklėtiniai, mokiniai, studentai ar jų tėvai gali skirti lėšų dėl savo socialinės padėties, asmeninių santykių, įsitikinimų ar vertybių. Todėl atitinkamoms šventėms pinigų nedavusiųjų atžvilgiu yra svarbus ir patyčių, nusistatymo, nepagarbos klausimas.

KUO DOVANA SKIRIASI NUO KYŠIO?

Kyšis – bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdant įgaliojimus [1].

Kitaip tariant, kyšis yra siekimas paveikti asmens sprendimus ar veiksmus už tam tikrą atlygį. Dažnai kyšis yra susitarimo tarp dviejų pusių dėl tam tikrų veiksmų atlikimo arba neatlikimo rezultatas. Dovanos davėjas taip pat gali teikti dovaną tikėdamasis pageidaujamo elgesio ar rezultato. Teismų praktikoje vadovaujamosi taisykle, kad baudžiamąją atsakomybę už kyšininkavimą lemia ne susitarimo buvimas ar jo nebuvimas, o motyvas, t. y. už ką duodamos ar imamos vertybės. Jeigu valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo dovaną priima už teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą, vykdant jam suteiktas funkcijas, dovanojančio asmens interesais, tai yra kyšio paėmimas (kyšininkavimas). Duodant kyšį siekiama, kad jį paėmęs asmuo, vykdydamas pareigas, sudarytų palankias sąlygas arba priimtų palankius sprendimus kyšio davėjui (papirkimas). Kyšis gali būti duodamas tiek prieš tam tikrų veiksmų duodančiojo ar kito asmens naudai atlikimą ar neatlikimą, tiek po jų atlikimo.

Prieš priimant dovaną, svarbu įvertinti aplinkybes, ar dovana neturi drausminės atsakomybės (įstaigos vidaus teisės aktų pažeidimo) ar kyšininkavimo požymių, t. y. ar už tai reikės kažką atlikti ar neatlikti, ar dovana neteikiama jau už atliktus tam tikrus veiksmus.

Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą [2], dėl kyšio paėmimo švietimo įstaigų vadovams ir jų pavaduotojams, švietimo įstaigų struktūrinių padalinių vadovams ir jų pavaduotojams, pedagoginiams darbuotojams taikoma tokia pati baudžiamoji atsakomybė, kaip ir valstybės tarnautojams.

[1] Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 230 straipsnio 4 dalis.

[2] Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 230 straipsnio 3 dalis.

DOVANŲ PRIĖMIMO REGLAMENTAVIMAS

ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE

Lietuvoje nėra vieno bendro teisės akto, reglamentuojančio dovanų politiką švietimo įstaigose. Jos turi teisę pačios kurti savo dovanų politiką, vadovaudamosi norminių šalies teisės aktų nuostatomis.

Pagal Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą (toliau – VPIDĮ), švietimo įstaigų vadovai ir jų pavaduotojai bei šių įstaigų struktūrinių padalinių vadovai ir jų pavaduotojai yra laikomi valstybinėje tarnyboje dirbančiais ir privačius interesus privalančiais deklaruoti asmenimis (toliau – deklaruojantys asmenys). Deklaruojantys asmenys negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su jų tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis [1], išskyrus pačiame VPIDĮ numatytas išimtis, kai ribojimas dėl dovanų deklaruojantiems asmenims netaikomas.

Deklaruojančiais asmenimis, kuriems taikomi apribojimai priimti dovanas, pagal VPIDĮ, taip pat yra laikomi švietimo įstaigų pirkimų komisijų nariai, asmenys, švietimo įstaigose paskirti atlikti supaprastintus pirkimus, pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai, viešojo pirkimo iniciatoriai, viešosios įstaigos statusą turinčių švietimo įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdybų ar kitų kolegialių valdymo organų nariai.

Ribojimas deklaruojantiems asmenims netaikomas:

- dovanoms, gautoms pagal tarptautinį protokolą;
- dovanoms, gautoms pagal tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su asmens tarnybinėmis pareigomis;
- reprezentacijai skirtoms dovanoms su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika;
- paslaugoms, kuriomis naudojamosi tarnybiniais tikslais.

Kiti švietimo įstaigų pedagoginiai ir nepedagoginiai darbuotojai nelaikomi deklaruojančiais asmenimis (toliau – nedeklaruojantys asmenys), jiems VPIDĮ nuostatos dėl dovanų netaikomos.

Dovanos, teikiamos pagal tarptautinį protokolą, pagal tradicijas arba reprezentacijai skirtos dovanos su valstybės ar kita simbolika, suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos parengtose Rekomendacinėse gairėse dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų [2].

Jeigu anksčiau paminėtų dovanų vertė neviršija 150 eurų, tokias dovanas deklaruojantys asmenys gali pasilikti. Jeigu dovanų vertė viršija 150 eurų, jos yra laikomos valstybės ar savivaldybės nuosavybe (priklausomai nuo to, ar įstaigos savininko teisės ir pareigos įgyvendina valstybės, ar savivaldybės institucija). Tokios dovanos turi būti įvertinamos ir saugomos švietimo įstaigos vadovo nustatyta tvarka.

[1] Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 2 straipsnio 5 dalies 7 punktą ir 8 punktą, 13 straipsnio 1 dalis.

[2] Rekomendacinės gairės dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų, [prieiga internete](#).

Visiems švietimo įstaigų pedagoginiams darbuotojams yra taikomos Pedagogų etikos kodekso [1] nuostatos, apibrėžiančios, kad pedagogas turi vadovautis sąžiningumo principu, nepiktnaudžiauti savo padėtimi, jos nenaudoti asmeninės naudos tikslais.

Kiekviena švietimo įstaiga turi nusistatyti savo pedagogų etikos ir elgesio normas atsižvelgdama į Pedagogų etikos kodekso reikalavimus.

Įstaigos pedagogų etikos ir elgesio kodeksas – vienas iš švietimo įstaigos vidaus teisės aktų, kuriame švietimo įstaiga galėtų numatyti savo dovanų politikos nuostatas: kokiomis progomis, iš ko ir kokias dovanas galima priimti, kokios vertės dovanas galima priimti, kaip elgtis, kai norima įteikti dovaną, dėl kurios gali kilti interesų konfliktas ar jo regimybė. Dovanų politikos nuostatas įstaigos taip pat gali nusistatyti ir atskiruose, vien dovanų klausimams skirtuose savo vidaus teisės aktuose, pavyzdžiui, dovanų gavimo, vertinimo ir apskaitos tvarkose, antikorupcinio elgesio taisyklėse ir pan.

Dovanų politikos 2 priede pateikiamas vienas iš galimų pavyzdžių, kaip švietimo įstaiga galėtų savo vidaus teisės aktuose reglamentuoti dovanų politikos nuostatas bei su dovanų etiketu susijusias elgesio normas.

[1] Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. birželio 11 d. įsakymas Nr. V-561 „Dėl Pedagogų etikos kodekso patvirtinimo“, [prieiga internete](#).

DOVANŲ POLITIKOS REIKŠMĖ

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos [1], Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės [2] dokumentuose dovanų politikos ir interesų konfliktų valdymo klausimais deklaruojama, kad viešojo sektoriaus institucijose turėtų būti laikomasi tokios dovanų politikos, kuri padėtų darbuotojams išvengti jiems daromos įtakos, kai jie vykdo pareigas, ir nekeltų abejonių dėl viešojo sektoriaus darbuotojo sąžiningumo, veiklos skaidrumo.

Švietimo įstaigose taip pat neturėtų būti priimamos dovanos, kurios gali daryti įtaką nešališkiems ir objektyviems sprendimams ar sudaryti tokių sprendimų regimybę. Dovanos priėmimas iš asmenų, su kurių (ar jiems artimų asmenų) interesais susijusį klausimą švietimo įstaigos vadovas ar darbuotojas sprendė, sprendžia ar gali spręsti ateityje, gali kelti interesų konfliktą arba jo regimybę. Dovanojimo faktui tapus viešai žinoma aplinkybe, visuomenėje tai gali būti suprasta kaip būdas paveikti sprendimus, kad jie būtų palankūs dovanotojui. Įstaigos turi aiškiai nustatyti ribą, draudžiančią priimti dovanas, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas ar jo regimybė, ir informuoti apie tai darbuotojus bei kitus bendruomenės narius.

Kiekvienai švietimo įstaigai patartina turėti savo dovanų politiką ir jos nuostatas išdėstyti viename iš vidaus teisės aktų. Dovanų politikos nuostatos svarbios formuojant visuomenės nuomonę apie švietimo įstaigos vertybes, kultūrą, etiką, veiklos skaidrumą. Dovanų politika yra taip pat ir rizikų valdymo bei skaidrumo standarto dalis – žinodami švietimo įstaigoje nustatytas elgesio normas ir jų laikydamiesi, jos darbuotojai galės jaustis saugiau ir oriau, išvengs interesų konfliktų bei žalos savo ir įstaigos reputacijai. Formuojant švietimo įstaigos dovanų politikos nuostatas, svarbus darbuotojų ir kitų bendruomenės narių dalyvavimas.

[1] Managing conflict of interest in the public sector. A Toolkit. OECD, 2005, [prieiga internete](#).

[2] Committee of Ministers' Recommendation No. R (2000) 10 on codes of conduct for public officials and its explanatory memorandum, 2000, [prieiga internete](#).

DOVANŲ POLITIKOS TURINYS ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE

Lietuvoje dažnos tradiciškai susiklosčiusios situacijos, kai minint Mokslo ir žinių dieną, Tarptautinę mokytojo dieną, mokslo metų pabaigos dieną arba kita proga mokiniai ar mokinių tėvai savo iniciatyva švietimo įstaigos pedagoginiams darbuotojams ar vadovams nori įteikti dovanų. Kai švietimo įstaigoje nėra aiškumo ir sutarimo, kada ir kokią dovaną galima ir etiška priimti, o kokią ne, asmenys, kuriems teikiamos dovanos, gali pasijusti nejaukiai, neužtikrintai ir nesaugiai, nežinodami,

kaip pasielgi, kad neįžeistų dovanojančio asmens, bet kartu nepakenktų ir savo ar švietimo įstaigos reputacijai.

Svarbu suprasti, kad dovanos pedagogams švietimo įstaigose iš auklėtinių, mokinių, studentų turi būti priimamos tik tomis progomis, kurios susijusios su profesinėmis pareigomis ar šventėmis, pavyzdžiui, Rugsėjo 1-osios, Tarptautinės mokytojo dienos, Šimtadienio, Išleistuvių, Paskutinio skambučio progomis ir pan.

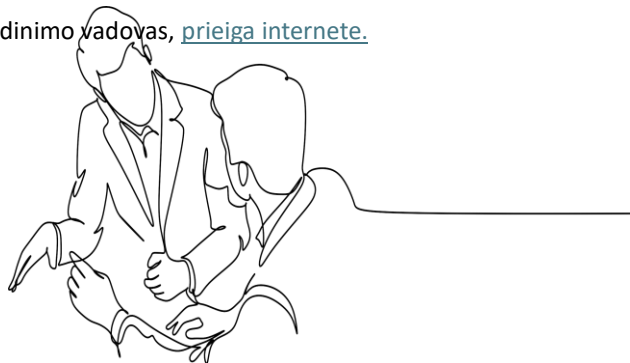
Dovanos pedagogams iš auklėtinių, mokinių, studentų neturėtų būti priimamos, jeigu dovanojamos asmeninių, šeimos, religinių ir kitų panašaus pobūdžio švenčių progomis, pavyzdžiui, gimtadienio, vardadienio, vestuvių, Kalėdų, Velykų proga ir pan., nes tai nesusiję su profesine veikla. Dovanų priėmimas minėtomis aplinkybėmis prieštarautų etiškam elgesiui.

Tačiau, jeigu yra susiklosčiusios tradicijos pedagogų kolektyve, ugdymo įstaigos administracijoje sveikinti kolegas pedagogus tarpusavyje, tokias dovanas vienas iš kito jie gali priimti (jei ugdymo įstaigos vidaus taisyklės nenustato kitaip).

Kiekvienas dovanojimo atvejis būna individualus, todėl, prieš apsisprendžiant priimti ar nepriimti dovaną **su profesinėmis pareigomis ar šventėmis susijusiomis progomis**, rekomenduojama įvertinti [1]:

- dovanos įteikimo aplinkybes ir priežastis;
- ar dovanos vertė ne per didelė, nei to įprastomis sąlygomis leistų tikėtis su dovanotoju siejantys santykiai;
- dovanojimų dažnumą ir jų periodiškumą, nes net smulkios, tačiau dažnai dovanojamos dovanos gali reikšti siekį įgyti palankumą, kad būtų paveikti būsimi sprendimai;
- dovaną teikiančio asmens ketinimus, ar tai jis daro iš pagarbos, dėkingumo, mandagumo, neturėdamas ketinimų palankiu sau būdu paveikti būsimums sprendimus, ar atsidėkoti už priimamus arba anksčiau priimtus sprendimus;
- ar su dovanotoju nebuvo elgiamasi dviprasmiškai, leidžiant susidaryti klaidingą nuomonę, jog dovanos (atsidėkojimo) iš jo laukta ir tikėtasi;
- ar priėmus dovaną bus galima jaustis laisvam nuo bet kokių galimų įsipareigojimų dovanotojui;
- ar didžioji dalis arba net visos darbo funkcijos yra susijusios su dovanotoju ar jo artimais asmenimis, todėl, priėmus iš jo dovaną, visuomet būtų interesų konflikto regimybė;
- ar nekels nejaukumo, jeigu dovanos gavimo faktas taps viešai žinomas kolegoms, įstaigos vadovams, bendruomenės nariams, žiniasklaidai;
- ar nebus nejauku dovanotojui ar gavėjui, jeigu dovana ir jos šaltinis bus deklaruoti švietimo įstaigoje nustatyta tvarka.

[1] Antikorupcinės aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovas, [prieiga internete](#).

Jeigu sprendžiant, ar priimti dovaną, kyla abejonių, tuomet rekomenduojama:

- dovanos nepriimti, o dovanotojui paaiškinti motyvus (tai draudžiama įstatymu, švietimo įstaigos elgesio ar etikos kodeksu, tvarkos taisyklėmis ir pan.);
- jeigu dovana buvo atsiųsta arba rasta palikta, nedelsiant imtis veiksmų, kad būtų grąžinta atgal ją įteikusiam asmeniui (tiesiogiai, paštu, per kurjerius), o jei grąžinti neįmanoma (pvz., nėra žinoma, kas ją paliko), atsižvelgiant į dovanos pobūdį, atiduoti ją labdaros tikslais, palikti įstaigoje naudoti visiems įstaigos darbuotojams ir į ją besikreipiančių asmenų reikmėms arba išmesti ar sunaikinti;
- apie dovanojimo faktą nedelsiant pranešti švietimo įstaigos vadovui (taip pat už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam darbuotojui, jeigu toks įstaigoje yra), prašyti, kad pateiktų rekomendacijas dėl tolesnio elgesio atliekant pareigines funkcijas, kad būtų išvengta galimo interesų konflikto;
- dovanojimo faktą užregistruoti įstaigos dovanų registre ir informuoti apie tai dovanojantį asmenį.

Siekiant aiškumo bei sutarimo, kada ir kokią dovaną galima ir etiška priimti, kad nebūtų pakenkta dovaną priimančio asmens ar švietimo įstaigos reputacijai, švietimo įstaigų dokumentuose, reglamentuojančiuose dovanų politiką, turėtų būti:

- pateikta dovanos sąvoka;
- nustatyta, kokio pobūdžio dovanas leidžiama priimti (dovanas pagal tarptautinį protokolą, pvz., švietimo įstaigos partnerių dovanos, dovanos, su jas teikiančio subjekto ar valstybės simbolika ir pan.; dovanas pagal tradicijas, dovanas, susijusias su profesinėmis pareigomis ir šventėmis, neviršijančias konkrečios švietimo įstaigos nustatytos vertės, pvz., gėles, saldinius, konditerijos gaminius, knygas, suvenyrus Rugsėjo 1-osios, Tarptautinės mokytojo dienos, Šimtadienio, Išleistuvių, Paskutinio skambučio ir kitomis panašaus pobūdžio progomis);

- nustatyta, kokios vertės dovanas galima priimti su profesinėmis pareigomis ir šventėmis susijusiomis progomis, pavyzdžiui, numatyti, kad dovanos vertė neturi viršyti vieno bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) dydžio;
- nustatyta, kas laikoma netoleruotinomis dovanomis (pvz., alkoholiniai gėrimai, tabako gaminiai, pinigai; deklaruojančiam asmeniui teikiamos dovanos ne pagal protokolą, ne pagal

tradicijas arba ne reprezentacinės dovanos su valstybės, įstaigos ar kita simbolika; dovanos nedeklaruojančiam asmeniui, kurių vertė akivaizdžiai viršija švietimo įstaigos vidaus teisės aktuose nustatytą dovanos, kurią galima priimti, vertę; dovanos asmeninėmis progomis, nesusijusiomis su profesinėmis pareigomis ir su jomis susijusiomis tradicijomis ar šventėmis (pvz., gimtadienio, vardadienio, Kalėdų, Velykų ir kitomis panašaus pobūdžio progomis);

- nustatyta, kokių dovanų rekomenduojama atsisakyti, nes gali sukelti interesų konfliktą ar jo regimybę arba gali būti suprastos kaip bandymas įgyti didesnį palankumą ar daryti įtaką (pvz., individuali vieno asmens dovana švietimo įstaigos darbuotojui, kurio darbo funkcijos yra susijusios su sprendimų priėmimu dovanotojo ar jam artimų asmenų atžvilgiu, – konkretaus mokinio, mokinio tėvo ar globėjo dovana mokytojui, mokančiam mokinį ir vertinančiam jo žinias; to paties asmens ar asmenų grupės nedidelės vertės dovanos, kai dovanojimo atvejai kartojasi itin dažnai; su pareigomis ar su profesinėmis šventėmis susijusiomis progomis mokinių, kuriuos moko, ir / ar jų tėvų teikiamos brangios dovanos (pvz., virš 1 BSI), išskyrus gėles, suvenyrus ar kitas panašaus pobūdžio simbolines dovanas, skirtas atminimui);

- nustatyta, kokiomis aplinkybėmis ir sąlygomis galima priimti dovanas (pvz., dovanos pagal protokolą, pagal tradicijas ar reprezentacinės dovanos turi būti teikiamos oficialių renginių, ceremonijų, vizitų, o ne privačių susitikimų metu; su profesinėmis pareigomis ir šventėmis susijusiomis progomis vengiama priimti dovanas, teikiamas vieno asmens individualiai, o ne grupės dovanojančių asmenų atstovų vardu (pvz., klasės mokinių ar tėvų atstovų), jeigu dovaną gaunančio asmens darbo funkcijos yra susijusios su sprendimų priėmimu dovanotojo ar jam artimų asmenų atžvilgiu (pvz., konkretaus mokinio, mokinio tėvų ar globėjų dovana mokytojui, mokančiam konkretų mokinį ir vertinančiam jo žinias ir pan.);

- numatyti procedūras, jei dovana nepriimama, o jos grąžinti neįmanoma dėl to, kad dovanotojas nežinomas arba su juo nepavyksta susisiekti ar susitarti dėl dovanos grąžinimo (pvz., atsižvelgiant į dovanos pobūdį, atiduoti kitoms organizacijoms labdaros tikslais, padėti (pastatyti) tokioje įstaigos vietoje, kad ja galėtų realiai ir laisvai pasinaudoti (arba vartoti, jeigu tai, pvz., vaisiai, saldumynai ir kt.) visi įstaigos darbuotojai ir į ją besikreipiantys asmenys, arba išmesti ar sunaikinti);

- nustatyti dovanų apskaitos tvarką (apie pagal protokolą ir pagal tradicijas gautas dovanas, taip pat apie reprezentacines dovanas su valstybės, įstaigos ar kita simbolika deklaruojantis asmuo privalo informuoti už dovanų vertinimą ir registravimą atsakingus asmenis, kurie turi jas įvertinti ir užregistruoti įstaigos vadovo nustatyta tvarka; rekomenduojama tokią pačią registravimo procedūrą taikyti ir nedeklaruojantiems asmenims bei kitoms dovanoms, o dovanų registrą skelbti viešai).

GEROJI DOVANŲ POLITIKOS TAIKymo PRAKTIKA

ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE

- Taikoma „nulinė“ dovanų politika – švietimo įstaigos dovanų politiką reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose nustatomi griežti dovanų priėmimo ribojimai, numatantys, kad visos deklaruojančių asmenų pagal tarptautinį protokolą ir pagal tradicijas gautos dovanos, taip pat reprezentacinės dovanos su valstybės, įstaigos ar kita simbolika perduodamos įstaigai ir naudojamos jos reikmėms nepriklausomai nuo dovanos vertės, o kitokio pobūdžio dovanas įstaigos darbuotojams priimti draudžiama.

- Švietimo įstaigos apie dovanų politiką visuomenę ir bendruomenę informuoja skelbdamos informaciją savo interneto svetainėse, stenduose, tėvų susirinkimuose, kitais informacijos sklaidos būdais.

- Švietimo įstaigos dovanų politikos nuostatas įtraukia į mokymo sutartis, sutartis su partneriais ir kitas sutartis, ragindamos švietimo įstaigos paslaugų gavėjus, įstaigos partnerius ir kitus asmenis nedovanoti dovanų švietimo įstaigų vadovams, pedagogams ir kitiems darbuotojams, o norintiesiems paremti švietimo įstaigą pasiūlydamos vadovautis Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo ir kitų norminių teisės aktų nuostatomis.

- Vykdomi darbuotojų mokymai, padedantys suprasti, kodėl dovanų politika yra svarbi visuomenei ir ugdomai jaunajai kartai, kaip atskirti dovaną nuo kyšio, kaip elgtis, jeigu norima įteikti dovaną, ką daryti su gautomis dovanomis. Nauji švietimo įstaigos darbuotojai informuojami apie dovanų politikos reikalavimus, visiems darbuotojams reguliariai primenamos dovanų politikos nuostatos.

- Įsteigiamas ir viešai skelbiamas dovanų registras, kuriame nurodoma, kas, ką, kada ir kam dovanojo. Švietimo įstaigos vadovai skatina darbuotojus laikytis dovanų politikos savo asmeniniu pavyzdžiu. Į viešai skelbiamą švietimo įstaigos dovanų registrą įrašomos visos – tiek vadovų, tiek kitų deklaruojančiųjų asmenų – gautos dovanos.

- Sistemingai vertinama situacija, ar dovanų politikos nuostatų laikomasi (pvz., atliekant darbuotojų ir kitų švietimo įstaigos bendruomenės grupių apklausą), analizuojamas, stebimas ir vertinamas dovanų srautas bei jų vertė, kad būtų galimybė laiku pastebėti galimas problemas ir imtis priemonių keisti situaciją. Apie rezultatus ir numatomus sprendimus informuojama švietimo įstaigos bendruomenė.

DOVANŲ PRIĖMIMO REGLAMENTAVIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTUOSE ^[1]

Eil. Nr.	Dovanos pobūdis	Švietimo įstaigos vadovas, jo pavaduotojas, padalinio	Pedagogas, kitas darbuotojas	Pastabos
----------	-----------------	---	------------------------------	----------

		vadovas, jo pavaduotojas		
1.	Dovana, dėl tarnybinės padėties ar pareigų gaunama asmeninių ir kitų švenčių, nesusijusių su profesinėmis pareigomis ar tradicijomis, proga.	Negalima priimti, nes, pagal VPIDĮ 13 straipsnio 1 dalį, deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis.	Negalima priimti, Pedagogų etikos kodekso nuostatos draudžia pedagoginiams darbuotojams piktnaudžiauti savo padėtimi, ją naudoti asmeninės naudos tikslais. Dovanos švietimo įstaigose turi būti priimamos tik tomis progomis, kurios susijusios su profesinėmis pareigomis bei su jomis susijusiomis tradicijomis ar šventėmis.	Švietimo įstaigoms savo vidaus teisės akte rekomenduojama nustatyti, kad vadovai, jų pavaduotojai, padalinių vadovai ir jų pavaduotojai, pedagogai, kiti darbuotojai negali priimti dovanų, nesusijusių su jų profesinėmis pareigomis bei su jomis susijusiomis tradicijomis ar šventėmis (pavyzdžiui, priimti dovanas gimtadienio, vardadienio, Kalėdų, Velykų ir panašaus pobūdžio progomis, ypač iš auklėtinių, mokinių, studentų, ugdymo įstaigos viešųjų pirkimų laimėtojų, tiekėjų ir kt. (už prekes, darbus, paslaugas ir kt.).
2.	Dovana, dėl tarnybinės padėties ar pareigų gaunama pagal tarptautinį protokolą.	Nedraudžiama priimti. Galioja VPIDĮ 13 straipsnio išimtys.	Nedraudžiama priimti.	Jeigu dovanos vertė didesnė kaip 150 eurų, ji turi būti atiduota įstaigai.
3.	Dovana, dėl tarnybinės padėties ar pareigų gaunama pagal tradicijas.	Nedraudžiama priimti.	Nedraudžiama priimti.	Tradicijos turi būti susijusios su tarnybinėmis pareigomis (pavyzdžiui, Rugsėjo 1-osios, Mokytojo dienos, Šimtadienio, Mokslo metų pabaigos, Išleistuvių proga ir pan.). Jeigu dovanos vertė didesnė kaip 150 eurų, ji turi būti atiduota įstaigai. Prieš priimant dovaną, svarbu įvertinti aplinkybes, ar dovana neturi drausminio pažeidimo, kyšininkavimo požymių.
4.	Reprezentacijai skirta dovana su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika.	Nedraudžiama priimti.	Nedraudžiama priimti.	Jeigu dovanos vertė didesnė kaip 150 eurų, ji turi būti atiduota įstaigai. Prieš priimant dovaną, svarbu įvertinti aplinkybes, ar dovana neturi drausminio pažeidimo, kyšininkavimo požymių.

[1] Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, Pedagogų etikos kodekse ir kituose teisės aktuose.

Dovanų politikos švietimo įstaigose
1 priedas

PRAKTINIŲ SITUACIJŲ PAVYZDŽIAI

1. Mokykloje minint Mokslo ir žinių dieną, mokiniai įteikė gėlių puokštę mokyklos direktoriaus pavaduotojai.

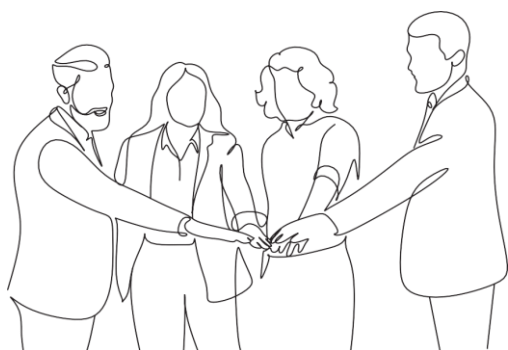
Pagal Lietuvoje daug dešimtmečių gyvuojančias tradicijas, gėlės Rugsėjo 1-osios dienos proga gali būti laikytinos dovana pagal tradiciją. Neatsižvelgiant į tai, kad, pagal VPIDĮ, mokyklos direktoriaus pavaduotoja yra valstybinėje tarnyboje dirbantis deklaruojantis asmuo, minėtu atveju jai nedraudžiama priimti gėlių puokštės. Mokytojams taip pat nedraudžiama priimti tokią dovaną.

2. Mokslo metų pabaigos proga mokinių tėvai, norėdami atsidėkoti klasės auklėtojai už nuoširdų ir rūpestingą jų vaikų ugdymą ir auklėjimą, padovanojo bilietus į teatrą.

Nagrinėjamoje situacijoje dovanos priėmimo aplinkybės susijusios su mokytojo profesinėmis pareigomis bei su jomis susijusiomis tradicijomis, todėl klasės auklėtoja galėtų priimti tokią dovaną, jeigu mokyklos etikos ir elgesio kodekse ar kituose vidaus teisės aktuose nenustatyta kitaip.

Mokytoja negalėtų priimti dovanos, jeigu mokyklos etikos ir elgesio kodekse ar kituose vidaus teisės aktuose būtų nustatyta „nulinė dovanų politika“, draudžianti priimti bet kokias dovanas, taip pat jeigu dovanos vertė viršytų mokykloje nustatytą nedraudžiamų priimti dovanų vertę arba jeigu dovana neatitiktų mokykloje nustatyto leidžiamų priimti dovanų vertės dydžio (pvz., su mokytojo profesinėmis pareigomis bei su jomis susijusiomis tradicijomis mokytojams ir kitiems pedagoginiams darbuotojams būtų leidžiama priimti tik gėles, suvenyrus ir panašaus pobūdžio simbolines dovanas).

Prieš priimant dovaną, siūlytina įvertinti aplinkybes, ar panašios dovanų įteikimo situacijos nesikartoja dažnai, nes sistemingas ir itin dažnas, kad ir nedidelės vertės, dovanų teikimas gali būti susijęs su mėginimu įgyti didesnę palankumą ar daryti įtaką.

3. Tarptautinės mokytojo dienos proga visi vienos klasės mokiniai padovanojo jų mėgstamai mokytojai gėlių puokštę ir tortą.

Kadangi nagrinėjamoje situacijoje dovanos priėmimo aplinkybės susijusios su mokytojos profesinėmis pareigomis bei su jomis susijusiomis tradicijomis, mokytojai nedraudžiama priimti tokią dovaną, jeigu mokyklos etikos ir elgesio kodekse ar kituose vidaus teisės aktuose nenustatyta kitaip.

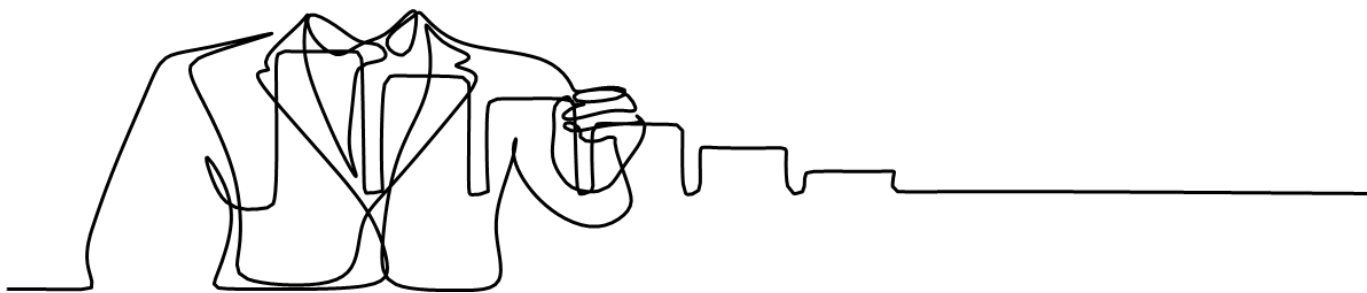
Nagrinėjamoje situacijoje mokytoja negalėtų priimti dovanos, jeigu mokyklos etikos ir elgesio kodekse ar kituose vidaus teisės aktuose būtų nustatyta „nulinė dovanų politika“, draudžianti priimti bet kokias dovanas, arba jeigu gėlių ir torto vertė akivaizdžiai viršytų mokykloje nustatytą nedraudžiamų priimti dovanų vertę.

4. Mokslo metų pabaigos proga kelių gimnazijos III klasių mokinių tėvai šiose klasėse mokantiems dalykų mokytojams padovanojo kelionę autobusu į kaimyninę šalį ir turiningą laisvalaikį joje: apsilankymą teatre, sveikatinimo procedūras ir pramogas viename iš SPA centrų, nakvynę ir maitinimosi paslaugas viešbutyje.

Dovanos Mokslo metų pabaigos šventės proga gali būti traktuojamos kaip susijusios su mokytojo profesinėmis pareigomis bei su jomis susijusiomis tradicijomis. Pagal daug metų

gyvuojančią tradiciją, šią dieną minint švietimo bendruomenėse, sveikinant pedagogus neretu atveju norima įteikti gėlių ar kitų dovanų. Atkreiptinas dėmesys, kad dovanos neturėtų pažeisti Pedagogų etikos kodekso nuostatos, draudžiančios piktnaudžiauti savo padėtimi, ją naudoti asmeninės naudos tikslais. Taip pat turėtų būti laikomasi VPIDĮ nuostatos, draudžiančios deklaruojantiems asmenims (pavyzdžiui, švietimo įstaigos direktoriui, jo pavaduotojui) naudotis tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti. Šioje situacijoje pedagogai galėtų patys prisidėti prie dovanos tiek, kiek jos vertė viršytų švietimo įstaigos vidaus teisės aktuose numatytą galimos dovanos ribą (pvz., 1 BSI).

Siekiant išvengti situacijų, galinčių pakenkti švietimo įstaigos ir jos bendruomenės reputacijai, švietimo įstaigos etikos ir elgesio kodekse ar kituose jos vidaus teisės aktuose tikslinga nustatyti aiškius reikalavimus dėl galimų priimti dovanų vertės (pvz., nustatyti tam tikrą nedidelę sumą, pakankamą simbolinėms dovanoms, kuriomis norima parodyti dėkingumą ar pagarbą), taip pat nustatyti apribojimus dėl dovanų, kurios gali kelti interesų konfliktą ar jo regimybę dėl to, kad jas priėmęs asmuo turės spręsti klausimus, susijusius su dovaną įteikusiu ar jam artimu asmeniu (pvz., numatyti, kad iš mokinių, kuriuos moko, ir / ar jų tėvų su pareigomis ar su profesinėmis šventėmis susijusiomis progomis mokytojams ir kitiems pedagoginiams darbuotojams leidžiama priimti tik gėles, suvenyrus arba kitas panašaus pobūdžio simbolines dovanas, skirtas atminimui).

5. Šimtadienio proga mokinių tėvai savo lėšomis organizavo šventę kavinėje, į kurią pakvietė mokyklos vadovus, mokytojus, klasės auklėtoją.

Vaišės laikytinos tokia pat dovana, kaip ir daiktinė dovana. Dovanos Šimtadienio proga gali būti traktuojamos kaip susijusios su mokytojo profesinėmis pareigomis bei su jomis susijusiomis tradicijomis. Tačiau nagrinėjamoje situacijoje mokyklos vadovams ir mokytojams nerekomenduojama dalyvauti tėvų rengiamose vaišėse kavinėje, nes jie turės spręsti mokinių, kurių tėvų lėšomis surengtose vaišėse dalyvavo, ugdymo organizavimo ir pasiekimų vertinimo klausimus. Mokyklos vadovai ir mokytojai galėtų dalyvauti šventėje kavinėje, jeigu už tai sumokėtų asmeninėmis lėšomis.

Siekiant išvengti interesų konflikto ar jo regimybės, švietimo įstaigos etikos ir elgesio kodekse ar kituose vidaus teisės aktuose tikslinga nustatyti apribojimus dėl dovanų, kurias galima priimti su pareigomis ar su profesinėmis šventėmis susijusiomis progomis (pvz., nustatyti, kad iš mokinių, kuriuos ugdo, ir / ar jų tėvų su pareigomis ar su profesinėmis šventėmis susijusiomis progomis mokytojams ir kitiems pedagoginiams darbuotojams galima priimti tik gėles, suvenyrus arba kitas panašaus pobūdžio simbolines dovanas, skirtas atminimui), taip pat tikslinga nustatyti apribojimus dėl galimų priimti dovanų vertės (pvz., nustatyti konkrečią nedidelę sumą, pakankamą simbolinėms dovanoms, kuriomis norima parodyti dėkingumą ar pagarbą).

6. Priimant į savivaldybės gimnazijos technologinės pakraipos III klasę, mokinių tėvų prašoma paremti gimnaziją tam tikra pinigų suma, kad gimnazija galėtų įsigyti planšetinių kompiuterių ir žaliuzes klasei. Planšetiniai kompiuteriai ir žaliuzės taptų gimnazijos nuosavybe, būtų naudojami kuriant ugdymo aplinką ir organizuojant ugdymo procesą mokiniams, kurių tėvai pirkto minėtus dalykus.

Mokykla bendrojo ugdymo programas gali vykdyti, jeigu jos mokymosi aplinka atitinka higienos normas ir teisės aktų nustatytus mokinių saugos bei sveikatos reikalavimus, o materialieji išteklių atitinka švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintus švietimo aprūpinimo standartus [1]. Tam švietimo įstaigoms teisės aktų nustatyta tvarka skiriamos tikslinės mokymo ir ūkio lėšos, todėl mokinių tėvų neturi būti prašoma finansuoti mokymosi aplinkos kūrimo. Tėvai aprūpina mokinius tik individualiomis mokymosi priemonėmis [2] (pratybų sąsiuviniais, rašymo priemonėmis, skaičiuotuvais, sportine apranga ir kt.).

Nagrinėjamoje situacijoje gimnazijoje taikoma netinkama, teisės aktų nuostatomis prieštaraujanti praktika. Priimant mokinius į švietimo įstaigą neturėtų būti prašoma mokinių tėvų paremti įstaigą tam tikra pinigų suma ar nupirkti jai reikiamų dalykų. Parama mokyklai gali būti teikiama tik kaip paramos teikėjų (tiek mokinių tėvų, tiek kitų fizinių ar juridinių asmenų) savanoriškas ir neatlygintinas paramos dalykų teikimas Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo nustatytais tikslais ir būdais.

[1] Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 43 straipsnio 8 dalis.

[2] Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 70 straipsnio 5 dalis.

7. Laikydami daug metų gimnazijoje gyvuojančios tradicijos, kad gimnaziją baigę abiturientai gimnazijai dovanoja prisiminimo dovaną, abiturientų tėvai gimnazijai padovanojo suoliuką su prie jo pritvirtintoje lentelėje parašyta abiturientų padėka ir palinkėjimais.

Mokinių tėvai padovanojo dovaną ne konkrečiam gimnazijoje dirbančiam fiziniam asmeniui, o gimnazijai. Dovaną gimnazija gali priimti. Gimnazijos direktorius turi užtikrinti, kad mokinių tėvų dovana būtų įtraukta į gimnazijos turto apskaitą pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą ir naudojama gimnazijos reikmėms.

8. Kalėdų išvakarėse vienos iš klasių mokiniai susitarė keisti dovanomis. Atsitiktinių burtų būdu buvo traukiama, kas kam dovanos visų susitartos vertės dovaną. Keičiantis dovanomis dalyvavo ir klasės auklėtoja, kuri gavo dovaną iš ją atsitiktinių burtų būdu ištraukusio auklėtinio.

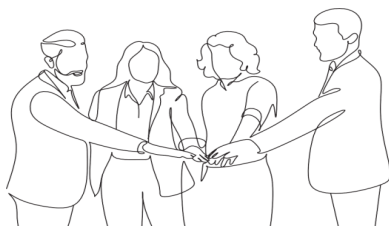
Šios aplinkybės nesusijusios su mokytojo profesija susijusiomis tradicijomis, tačiau klasės auklėtoja galėtų dalyvauti keičiantis dovanomis su auklėtiniais ir priimti burtų būdu jai dovaną įteikti ištraukusio mokinio dovaną, nes nagrinėjamoje situacijoje auklėtojos gauta dovana nelaikytina išskirtiniu atsidėkojimu ar atlygiu. Keitimosi dovanomis tikslas – kurti ir stiprinti klasėje tarpusavio ryšius ir bendruomeniškumą.

9. Mokytojos gimtadienio proga mokinių tėvai balsavimo būdu išrinko, kokią sumą skirs simbolinei mokytojos gimtadienio dovanai – knygyno dovanų kuponui.

Situacijoje aprašytos aplinkybės nesusijusios su mokytojos profesine veikla, tai jos asmeninė šventė, švenčiama ne darbo aplinkoje. Tokią dovaną galima būtų priimti iš asmeninių draugų. Kadangi mokinių tėvai nėra asmeniniai mokytojos draugai, priimdama dovaną mokytoja pažeistų Pedagogų etikos kodekso nuostatas, numatančias, kad pedagogas neturi savo padėties naudoti asmeninės naudos tikslais. Siekiant išvengti tokių ar panašių situacijų, švietimo įstaigos etikos ir elgesio kodekse ar kituose vidaus teisės aktuose tikslinga aiškiai įvardinti, kad asmeninėmis progomis priimti dovanas iš mokinių tėvų ar mokinių negalima.

10. Mokinių tėvai mokytojui Kalėdų proga padovanojo 100 eurų vertės dovanų kuponą į SPA.

Situacijoje aprašytos aplinkybės nesusijusios su mokytojo profesine veikla, nes šv. Kalėdos – religinė šventė, švenčiama ne darbo aplinkoje. Tokią dovaną galima būtų priimti iš asmeninių draugų. Kadangi mokinių tėvai nėra asmeniniai mokytojo draugai, priimdamas dovaną mokytojas pažeistų Pedagogų etikos kodekso nuostatas, numatančias, kad pedagogas neturi savo padėties naudoti asmeninės naudos tikslais. Siekiant išvengti tokių ar panašių situacijų, švietimo įstaigos etikos ir elgesio kodekse ar kituose vidaus teisės aktuose tikslinga aiškiai įvardinti, kad su profesinėmis pareigomis nesusijusiomis progomis ar tradicijomis priimti asmenines dovanas iš mokinių tėvų ar mokinių negalima.

Dovanų politikos švietimo įstaigose
2 priedas

DOVANŲ POLITIKOS REKOMENDACINĖS GAIRĖS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dovanų politikos rekomendacinėse gairėse (toliau – Gairės) pateikiamos rekomendacinio pobūdžio nuostatos dėl dovanų švietimo įstaigoje gavimo ir apskaitos tvarkos įstaigos vadovams, jų pavaduotojams, struktūrinių padalinių vadovams ir jų pavaduotojams (toliau – švietimo įstaigos vadovai), kitiems įstaigos pedagoginiams ir nepedagoginiams darbuotojams (toliau – švietimo įstaigos darbuotojai). Pedagoginis darbuotojas šiose Gairėse suprantamas kaip asmuo, einantis pareigas, įrašytas į Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. ĮSAK-1407 „Dėl Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo patvirtinimo“.

2. Gairių tikslas – pasiūlyti esminius principus, taikytinus švietimo įstaigose formuojant dovanų politikos nuostatas bei su dovanų etiketu susijusias elgesio normas, padėti juos integruoti į švietimo įstaigos vidaus teisės aktus.

3. Gairės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu, Pedagogų etikos kodeksu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. V-561 „Dėl Pedagogų etikos kodekso patvirtinimo“, Rekomendacinėmis gairėmis dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų, patvirtintomis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. kovo 12 d. sprendimu Nr. KS-40 „Dėl Rekomendacinių gairių dėl dovanų ar paslaugų priėmimo apribojimų patvirtinimo“.

4. **Dovana** – bet koks neatlygintinai perduodamas turtas ar turtinė teisė, kurią galima įvertinti pinigais (materialūs daiktai, paslaugos, kelionės, mokymai, narystė klubuose, išskirtinės nuolaidos, dovanų čekiai, pakvietimai į renginius (konferenciją, stažuotę, seminarą, pramoginį renginį ir pan.), vaišingumo dovanos, paslaugos, privilegijos, nuolaidos, apmokėjimas už maitinimą, apgyvendinimą, transportą ir pan.), ir kai tokia dovana tiesiogiai susijusi su švietimo įstaigos veikla ir (ar) jos vadovų arba darbuotojų atliekamomis funkcijomis. Tai apima ir naudą, kurią gauna tretieji asmenys, pvz., artimi asmenys. Dovana nelaikomi tik mažos vertės daiktai, turintys informacinę paskirtį (brošiūros, bukletai, katalogai).

5. **Dovanos dovanojimas ar teikimas** – tiesioginis ir (ar) netiesioginis donančio teikimas, donančio siūlymas, žadėjimas, susitarimas teikti dovaną.

6. **Dovanos priėmimas** – tiesioginis ir (ar) netiesioginis donančio priėmimas, žadėjimas, susitarimas priimti dovaną.

7. **Tradicijos** – valstybiniu, nacionaliniu mastu per ilgą laiką susiformavęs visuomenės ar jos grupės elgesys, turintis simbolinę prasmę ar ypatingą reikšmę.

8. **Dovana pagal tradicijas** – šiose Gairėse suprantama kaip dovana, gauta pagal susiformavusias tradicijas švietimo įstaigos ar kitų subjektų organizuojuose oficialiuose renginiuose, iškilmėse, ceremonijose, susitikimuose ar vizituose, dalyvavimo juose metu atliekant pareigas, susijusias su oficialiais tarnybiniais tikslais.

9. **Tarptautinis protokolas** – visuma pagal paprotinę nuostatą nusistovėjusių ir visuotinai pasaulyje pripažintų tarptautinių mandagumo taisyklių bei tradicijų, kurių privalu laikytis kuriant ir plėtojant harmoningus santykius tarp valstybių bei jų oficialių atstovų.

10. **Dovana pagal tarptautinį protokolą** – šiose Gairėse suprantama kaip dovana, gauta pagal susiformavusias tarptautinio protokolo taisykles ar tradicijas švietimo įstaigos ar kitų subjektų organizuojuose oficialiuose renginiuose, iškilmėse, ceremonijose, susitikimuose ar vizituose, dalyvavimo juose metu atliekant pareigas, susijusias su oficialiais tarnybiniais tikslais.

11. **Su profesinėmis pareigomis ar šventėmis susijusi dovana** – šiose Gairėse suprantama kaip simbolinę reikšmę turinti dovana, skirta parodyti dėmesį, pagarbą (pavyzdžiui, gėlės, suvenyras, knyga), kurios vertė neviršija švietimo įstaigos nustatyto dydžio (pavyzdžiui, vieno bazinės socialinės išmokos dydžio), dovanojama pagal su profesinėmis pareigomis ar profesinėmis šventėmis susijusias tradicijas, susiformavusias valstybiniu ar nacionaliniu mastu per ilgą laiką ir turinčias simbolinę prasmę ar ypatingą reikšmę, pavyzdžiui, dovana Mokslo ir žinių dienos, Tarptautinės mokytojo dienos, Šimtadienio, Išleistuvių, Paskutinio skambučio ir panašiomis progomis, ir nepatenkanti į netoleruotinių dovanų sąrašą. Ši dovana laikoma ją gavusio asmens nuosavybe.

12. **Netoleruotina dovana** – šiose Gairėse suprantama kaip ne artimų asmenų ar draugų dovana asmeninių, šeimos, religinių ir kitų panašaus pobūdžio švenčių progomis, kurios pagal visuotinai įtvirtintas taisykles ir tradicijas įprastai laikomos asmeninėmis, šeimos ar religinėmis šventėmis (pavyzdžiui, gimtadienis, vardadienis, vestuvės, šv. Kalėdos, šv. Velykos, kt.), taip pat bet kokia proga dovanojami alkoholiniai gėrimai, tabako gaminiai, gryniesi pinigai, dovanų kuponai, pakvietimai arba bilietai į renginius, paslaugos, kelionės, mokymai, narystė klubuose, išskirtinės nuolaidos, vaišingumo dovanos, apmokėjimas už maitinimą, apgyvendinimą, transportą ir kt. Taip pat bet kokios dovanos švietimo įstaigos atstovams iš viešųjų pirkimų dalyvių, laimėtojų už švietimo įstaigos pirktas prekes, darbus ar paslaugas.

13. **Tylaus sutikimo taisyklė** – šiose Gairėse suprantama kaip situacija, kai su profesinėmis pareigomis ar šventėmis susijusios dovanos vertė, dovanos pagal tarptautinį protokolą ar pagal tradicijas arba reprezentacinės dovanos vertė, ją gavusio asmens vertinimu, akivaizdžiai neviršija vieno bazinės socialinės išmokos dydžio (toliau – BSI dydis), tokia dovana neregistruojama švietimo įstaigos dovanų registre ir laikoma ją gavusio asmens nuosavybe.

14. Kitos Gairėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse.

II SKYRIUS

RIBOJIMAI DĖL DOVANŲ PRIĖMIMO

15. Švietimo įstaigos vadovai ir darbuotojai, atlikdami jiems pavestas funkcijas, negali priimti dovanų, išskyrus Gairių 19 punkte nustatytas išimtis. Patekę į situaciją, kai norima įteikti dovana, kurią Gairių nuostatos draudžia priimti kaip švietimo įstaigos vadovams ar darbuotojams, dovanos turi būti atsisakyta, o dovanojančiajam mandagiai paaiškinta, kokios dovanų priėmimo tvarkos laikomasi švietimo įstaigoje.

16. Jeigu dovana, kurios švietimo įstaigos vadovas ar darbuotojas negali priimti, buvo palikta be jo žinios (pavyzdžiui, rado paliktą arba ji buvo atsiųsta paštu), jis turi per 3 darbo dienas ją perduoti už dovanų registravimą švietimo įstaigoje atsakingam asmeniui, kad dovana būtų užregistruota švietimo įstaigos dovanų registre ir organizuotas jos grąžinimas dovanotojui.

17. Už dovanų registravimą atsakingas asmuo dėl dovanos panaudojimo labdaros, švietimo įstaigos bendruomenės tikslais arba sunaikinimo organizuoja sprendimų priėmimą tais atvejais, kai:

17.1. dovanos neįmanoma grąžinti, nes neįmanoma nustatyti ją palikusio ar atsiuntusio asmens tapatybės;

17.2. dovanos teikėjas atsisako ją priimti atgal;

17.3. dovanos grąžinimas būtų suprantamas kaip tarptautinio protokolo ar tradicijų pažeidimas;

17.4. grąžinimas būtų susijęs su išlaidomis, kurios nėra proporcingos dovanos vertei.

18. Informaciją apie tai, kas buvo atlikta, už dovanų registravimą atsakingas asmuo ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nurodo švietimo įstaigos dovanų registre. Jeigu dovanos grąžinti neįmanoma dėl jos atsitiktinio sunaikinimo, sugadinimo, praradimo ar kitų aplinkybių, atsakingas asmuo informuoja dovanos teikėją (jei teikėjas yra žinomas) apie priimtą sprendimą nepriimti dovanos ir apie jos sunaikinimo, sugadinimo, praradimo ar kitą faktą.

19. Švietimo įstaigos vadovai ir darbuotojai gali priimti:

19.1. Gairių 8, 10 ir 11 punktuose nurodytas dovanas;

19.2. reprezentacines dovanas su simbolika arba paslaugas, kuriomis naudojamos tarnybiniais tikslais;

19.3. švietimo įstaigos renginiuose jos partnerių, bendruomenės atstovų, administracijos, kolegų teikiamas dovanas (pavyzdžiui, įstaigos veiklos sukačių minėjimas, su įstaigos veikla susijusių asmenybių sukačių minėjimas ir kt.);

19.4. kvietimus į kultūrinius ir kitokio pobūdžio renginius oficialaus vizito metu, kai atstovaujant švietimo įstaigai tokiu vizitu siekiama užmegzti ryšius ir (ar) stiprinti bendradarbiavimą, pagrįstą švietimo įstaigos interesais;

19.5. kvietimus į tiesiogiai su pareigų atlikimu susijusius renginius, jei renginiai yra atviri ir nemokami visiems dalyviams;

19.6. seminarus, konferencijas, kvalifikacijos kėlimo kursus, į kuriuos siunčia ir dalyvavimo išlaidas apmoka įstaiga ar jos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija;

19.7. darbo pietus, vakarienę, užkandžius oficialaus renginio ir (ar) vizito metu, kai tokiu vizitu siekiama užmegzti ryšius ir (ar) stiprinti bendradarbiavimą, pagrįstą įstaigos interesais ir (ar) susijusį su jos veikla.

20. Švietimo įstaigos vadovai ir darbuotojai turėtų atsisakyti dovanų, jeigu tai kelia interesų konfliktą ar jo regimybę. Interesų konfliktas ar jo regimybė dėl dovanų priėmimo gali kilti reguliariai priimant dovanas iš to paties asmens ar jam artimo asmens, kai su juo ar jam artimu asmeniu susijusius klausimus vadovas ar darbuotojas tiesiogiai sprendė, sprendžia arba gali spręsti ateityje.

III SKYRIUS

DOVANŲ REGISTRAVIMAS

21. Informacija apie priimtas, saugomas, sunaikintas, grąžintas dovanas fiksuojama švietimo įstaigos dovanų registre.

22. Gairių 19.1–19.2 papunkčiuose numatytos dovanos registruojamos švietimo įstaigos dovanų registre, jeigu jų vertė yra didesnė negu vienas BSI dydis.

23. Iki vieno BSI dydžio ir mažesnės vertės dovanoms bei Gairių 19.3–19.8 papunkčiuose nustatytoms dovanoms, nepriklausomai nuo jų vertės, gali būti taikoma tylaus sutikimo taisyklė.

24. Dovaną gavusiam asmeniui pageidaujant ar kai taip nustatyta švietimo įstaigos vidaus tvarkos ar etikos taisyklėse, laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – BDAR) reikalavimų, gali būti registruojamos visos dovanos, nepriklausomai nuo jų vertės.

25. Švietimo įstaigos dovanų registre fiksuojami duomenys:

25.1. dovanos registravimo data;

25.2. dovanojimo aplinkybė (-ės);

25.3. trumpas dovanos aprašymas;

25.4. laikantis BDAR reikalavimų, duomenys apie dovaną įteikusį asmenį (jeigu dovanos teikėjas yra juridinis asmuo, nurodomas juridinio asmens pavadinimas ir dovaną įteikusio jo atstovo pareigos; jeigu dovanos teikėjas yra fizinis asmuo, nurodoma „Fizinis asmuo“; jei dovanos teikėjo tapatybė nenustatyta, nurodoma „Nenustatyta“);

25.5. duomenys apie dovaną gavusį asmenį (nurodomos dovaną gavusio asmens pareigos);

25.6. informacija apie dovanos statusą (priimta ir saugoma švietimo įstaigoje, sunaikinta, grąžinta dovaną įteikusiam asmeniui, panaudota kitais tikslais, atsisakyta priimti, tapo ją gavusio asmens nuosavybe ir kt.);

25.7. pagal situaciją – kitos dovanos gavimo, įteikimo ar atsisakymo aplinkybės.

26. Apie gautą dovaną už dovanų registravimą atsakingas asmuo informuojamas ir visa reikiama informacija jam pateikiama per 3 darbo dienas nuo jos gavimo. Jeigu nėra galimybės perduoti dovaną registruoti ar įvertinti per nustatytą terminą dėl dovaną gavusio asmens komandiruočių, ligos, atostogų ar kito laikino nebuvimo darbe, dovaną privalu perduoti vertinti per 3 darbo dienas nuo komandiruočių, ligos, atostogų ar kito laikino nebuvimo darbe pabaigos.

27. Švietimo įstaigos dovanų registre informacija saugoma 3 metus nuo paskutinio įrašo apie konkrečią dovaną padarymo dienos. Pasibaigus saugojimo terminui, atsakingas asmuo nedelsdamas ištrina įrašą apie dovaną iš dovanų registro.

28. Švietimo įstaigos dovanų registro duomenys skelbiami švietimo įstaigos interneto svetainėje.

IV SKYRIUS

DOVANŲ VERTINIMAS

29. Jeigu Gairių 8 ir 10 punktuose bei 19.2 papunktyje numatytos dovanos vertė yra nuo 30 iki 150 eurų, dovana užregistruojama švietimo įstaigos dovanų registre ir yra ją gavusio asmens nuosavybė.

30. Jeigu Gairių 8 ir 10 punktuose bei 19.2 papunktyje numatytos dovanos vertė yra didesnė kaip 150 eurų arba dovaną gavęs asmuo abejoja dėl jos vertės, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dovanos gavimo dienos jis kreipiasi į švietimo įstaigoje veikiančią dovanų vertinimo komisiją, kad būtų nustatyta dovanos vertė ir priimtas sprendimas dėl tolimesnio jos saugojimo ar naudojimo.

31. Švietimo įstaigoje dovanų vertinimo komisijoje dovanos vertės nustatymas atliekamas vadovaujantis principais ir metodais, nustatytais Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme, Turto ir verslo vertinimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 1K-159 „Dėl Turto ir verslo vertinimo metodikos patvirtinimo“, atsižvelgiant į tapačių daiktų ar jų atitikmenų rinkos vertę pagal elektroninėje erdvėje ar kituose informacijos šaltiniuose esančius duomenis. Sprendimas dėl dovanos vertės priimamas ją vertinusių dovanų vertinimo komisijos narių balsų dauguma ir įforminamas aktu. Jeigu dovanos vertę galima nustatyti pagal ant dovanos nurodytą kainą (kainos žymą, priklijuotą etiketę ar pan.), tokiu atveju dovanos vertinimas dovanų vertinimo komisijoje neatliekamas, o dovanos vertinimo akte nurodoma dovanos vertė ir tai, pagal kokius duomenis ji nustatyta.

32. Dovanų vertinimo aktai registruojami ir saugomi teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

33. Dovana, kurios švietimo įstaigos dovanų vertinimo komisijoje nustatyta vertė didesnė negu 150 eurų, yra laikoma švietimo įstaigos nuosavybe. Ji įtraukiama į švietimo įstaigos turto apskaitą dovanos vertinimo akte nurodyta verte, vadovaujantis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais ir naudojama švietimo įstaigos reikmėms.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34. Švietimo įstaiga rengia savo dovanų politikos gaires arba su dovanų etiketu susijusias elgesio normas integruoja į kitus savo vidaus teisės aktus, supažindina su jais darbuotojus ir įpareigoja jų laikytis.

35. Švietimo įstaigos dovanų politikos gairėse arba kituose jos vidaus teisės aktuose nustatytų reikalavimų dėl dovanų etiketo pažeidimas laikomas darbo drausmės, tarnybinės veiklos pažeidimu, už kurį taikoma švietimo įstaigos vidaus teisės aktuose ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatyta atsakomybė.

36. Švietimo įstaigos dovanų politikos gairių ar kitų jos vidaus teisės aktų dovanų etiketo nuostatos taikomos tiek, kiek šių teisinių santykių nereglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.
